

Johannes Lorup sündis 11. novembril 1901. aastal Viljandimaal. Tema isa oli jõukas talunik, kes toetas poja õpinguid Danzigi Tehnikaülikoolis. Aastail 1924–1933 juhatas Johannes Lorup Meleski klaasivabrikut, seejärel rajas Kopli poolsaarele omanimelise klaasitööstuse.

Vabrik alustas tööd Tallinnas Bekkeri tehaste territooriumil 1934. aasta jaanuari esimesel nädalal. Enamik 180 töölisest ja osa sisseseadest pärines Meleski klaasivabrikust, töö käis 24 tundi ööpäevas. Juba 1934. aasta sügisel oli vabrik võimeline rahuldama kogu Eesti siseturu vajaduse, 1935. aastal oli ettevõtte Eesti klaasituru liider. Suurema osa tulust investeeris Lorup vabrikusse.

Laienemist hakkas pärssima väljaõppinud tööliste puudus. Moodne sissesead ja tehnoloogiliselt keerukad tooted seadsid kõrged nõudmised juba ainuüksi lihttöölisele. Tööjõu probleemi leevendas võõrtöolistest meistritele pandud kohustus koolitada kohalikke oskustöölisi.

1937. aasta kevadel alustas tööd kristalliosakond. Lorupi vabriku kristall oli populaarsemaid uudistooteid 1937. aasta augustis peetud 10. Eesti näitus-messil, pälvides kõrgeima autasu – Suure Kuldauraha.

Siseturu tarbeks ilmusid 1938. aasta jaanuaris vabriku poolkristalli- ja lihtklaasi- ning aprillis graveeritud kristalli kataloogid. Üle tuhande eri toote sisaldavad trükised olid suunatud suurematele kauplustele, neisse oli lisatud väikese reklaamlausena: “Tellimuse täitmine kiire ja korralik!”

Pärast 1940. aasta juunipööret Lorupi vabrik natsionaliseeriti ja liideti Meleski ning Tartu klaasivabrikuga, 1941. aasta kevadel sai vabriku uueks nimeks Tarbeklaas. Johannes Lorup küüditati Sverdlovski oblastisse Sevurallagi laagrisse, kus ta suri 6. mail 1943.

Liht- ja pressklaas

Suurima osa Lorupi toodangust moodustasid lihtklaasist puhutud, valatud ja pressitud esemed. Teistes Eesti klaasitööstustes valmistatud lihtklaasist eristab Lorupi vabriku tooteid materjali puhtus ja esemete parem tehniline töötlus.

Tehniliste kaupade kõrval toodeti lihtklaasist ka lauanõusid – morsi- ja napsiklaase, piimakausse, kanne, vaase jpm. Et lihtklaas oli teistest materjalidest oluliselt odavam, olid sellest valmistatud lauanõud

teatavale kohmakusele vaatamata küllalt populaarsed.

Lihtklaasimassist pressvormidega valmistatud tooted olid samuti nõutud tänu soodsale hinnale, lisaks tagasid esemete paksus ja üsna robustne vorm nende suurema vastupidavuse. Enim toodeti pressklaasist lauanõusid – suhkru- ja soolatoote, taldrikuid ja vaagnaid, tahulisi teening napsiklaase, õllekruse, tuhatoote ja

karahvine. Lauanõudele lisaks toodeti ka pressklaasi tugevusest lähtuvaid esemeid – klaverijalaaluseid, põrandaplaate, toiduriive, sidrunipresse jm.

Roosast klaasist kannud.

Poolkristall

Nimetus “poolkristall” võeti vabrikus kasutusele iseloomustamiseks eriti puhast klaasimassi. Tegelikult oli tegu tavalise